

ĐỀ BÀI
PHÂN TÍCH BÀI THƠ
Sóng
CỦA XUÂN QUỲNH.

Bài làm

Đã có bao nhiêu người đã yêu, bao nhiêu người đang yêu và bao nhiêu thơ tình yêu trên thế gian này! Vậy mà mỗi ngày lại mới. Tình yêu không có tuổi, thơ tình lại càng không có tuổi bao giờ. Trên thế giới có biết bao nhà thơ tình nổi tiếng: Rimbô, Véc-len, rồi Puskin, Bairon... và mỗi người một vẻ, một sắc thái. Từ thuở thơ Đường, thơ Tống, từ thuở Nguyễn Du rồi Thế Lữ, Xuân Diệu, và đến chúng ta ngày nay, tình yêu vẫn là cái gì khiến người ta đam mê, khao khát. Riêng Xuân Quỳnh, nhà thơ của nỗi niềm yêu đương, với bài *Sóng*, đã thể hiện được nhiều cung bậc tình yêu. Bài thơ của Xuân Quỳnh cháy lên tình yêu nồng nàn của tuổi trẻ và khát vọng của con người đến với tình yêu. Tình yêu trong thơ Xuân Quỳnh không còn dừng lại ở quá độ tình yêu thuở ban đầu giản đơn hò hẹn, non nớt, ngọt ngào mà là tình yêu hạnh phúc gắn với cuộc sống chung.

Trong những đoạn đầu của bài thơ, nhà thơ miêu tả “sóng” với những sắc thái, những cung bậc khác nhau để rồi từ đó nói tới quy luật của tình yêu. Tình yêu là sự dung hòa những sắc thái tình cảm tưởng chừng như đối lập. Tình yêu có quy luật tự nhiên của nó mà lí trí không giải thích được. Người ta tìm đến với tình yêu, soi mình vào tình yêu để tự nhận ra chính bản thân mình:

*Dữ dội và dịu êm
Ồn ào và lặng lẽ
Sóng không hiểu nổi mình
Sóng tìm ra tận bể.*

Bốn câu thơ mở đầu bài thơ chẳng cuộc sống câu chữ nào dính dáng đến tình yêu, nhưng đọc khổ thơ lên thì bao trùm tất cả lại là cảm xúc yêu đương. Dường như tình yêu ẩn náu đằng sau câu chữ ấy. Có gì thật là xông xáo nhiệt thành mà thật là trầm lắng. *Dữ dội, ồn ào* để rồi *dịu êm, lặng lẽ* – tình yêu là ở đây và tình yêu là như thế. Tưởng như đối lập, tưởng như mâu thuẫn mà lại thống nhất trong tâm trạng yêu đương. Đây chỉ là sóng, là nước – hồn người đang yêu đó và tình yêu vẫn mãi là cái gì người ta không hiểu nổi:

*Sóng không hiểu nổi mình
Sóng tìm ra tận bể.*

Rõ ràng đó không phải là tình yêu buổi đầu giản đơn hò hẹn, non nớt ngọt ngào nữa. Đây là con đường tất yếu trong thiên nhiên, sóng phải tìm ra bể, nhưng đây cũng là quy luật tất yếu của tình cảm: con người đi tìm “cái nửa” lớn lao để hoàn thiện mình. Đến khổ thơ sau, ý tứ rõ ràng hơn:

*Ôi con sóng ngày xưa
Và ngày sau vẫn thế
Nỗi khát vọng tình yêu
Bồi hồi trong ngực trẻ*

Khổ thơ này là sự khai triển tứ thơ trước. Bao nhiêu thế hệ đã qua, những cuộc hành trình đau khổ, vui sướng, những niềm xót xa cùng hạnh phúc ngập tràn – tất cả đều vì khát vọng tình yêu. Thuở Adam – Eva, thuở con người mông muội và hiện đại... tình yêu là điểm sáng vĩnh cửu cho con người hướng tới mà sống, chiến đấu, lao động. Có gì trên cõi đời này thay thế được trái tim cũng như tình yêu có bao giờ không còn nữa.

Ta bắt gặp trong bài thơ một tình yêu khỏe khoắn, hồn nhiên. Tình yêu của tuổi trẻ ngập tràn sức sống vô bờ bến. Không phải là tình yêu nông nổi non nớt của buổi đầu giản đơn hò hẹn, không phải là thứ tình yêu bi lụy thê lương, “*yêu là chết ở trong lòng một ít*” như trong thơ Xuân Diệu trước Cách mạng, mà đây là một tình yêu dám sống, dám yêu, tình yêu chan chứa ngọn lửa nhiệt thành. Chẳng phải vô cớ khi Xuân Quỳnh lấy hình tượng “sóng” để tượng trưng cho tình yêu của mình:

*Sóng bắt đầu từ gió
Gió bắt đầu từ đâu
Lòng em nhớ đến anh
Cả trong mơ còn thức*

Đây là thơ tình của người đang yêu chứ không phải là thơ tình của người nhìn người khác yêu, bởi vì chỉ có người đang yêu mới diễn tả những xúc cảm tình yêu đúng như vậy. Nỗi nhớ thương, rồi nơi tình yêu đến có ai biết được yêu khi nào và có ai biết được sóng từ đâu đến! Xuân Quỳnh nói hộ tâm trạng đang yêu của bao người:

*Ôi con sóng nhớ bờ
Ngày đêm không ngủ được*

Hình ảnh “sóng” tượng trưng rất độc đáo mà vô cùng sâu lắng. Chỉ có con sóng mới đêm ngày trào dâng, trái tim yêu đêm ngày cũng vậy. Cái hồn hậu, cái đắm say, cái tình tha thiết nhất được biểu hiện bằng hình tượng thơ này. Lấy sóng để nói nỗi nhớ, nói tình yêu thì không hẳn chỉ có Xuân Quỳnh, nhưng quả là đến Xuân Quỳnh thì hình tượng thơ này trở nên mới mẻ biết bao. Con sóng ấy có tình yêu, có niềm nhớ nhung nhưng lại mang thêm sự nhân hậu, dịu dàng của người phụ nữ và đây là bản sắc riêng của thơ Xuân Quỳnh. Nỗi nhớ nhung của con sóng cũng là nỗi nhớ nhung của bao người khác nhớ người mình yêu. Tâm trạng nhớ nhung của Xuân Quỳnh cũng là tâm trạng của bao người đang yêu:

*Lòng em nhớ đến anh
Cả trong mơ còn thức*

Cuộc sống của Xuân Quỳnh cũng giống cuộc sống của bao người khác, hạnh phúc của Xuân Quỳnh cũng là hạnh phúc của bao người khác:

*Dẫu xuôi về phương Bắc
Dẫu ngược về phương Nam*

*Nơi nào em cũng nghĩ
Hương về anh – một phương*

Khô thơ chót làm ta nghĩ về những câu thơ khác của Xuân Quỳnh:

*Em trở về đúng nghĩa trái tim em
Là máu thịt đời thường ai chẳng có
Vẫn ngừng đập lúc cuộc đời không còn nữa
Nhưng biết yêu anh cả khi chết đi rồi,*

(Tự hát)

Có gì rất gần gũi giữa những câu thơ ấy vì cả hai khô thơ – tuy không cùng bài – nhưng là sự khẳng định tình yêu. Một tình yêu đẹp thì bao giờ cũng là một tình yêu biết vượt qua những khó khăn, thử thách, biết đấu tranh để bảo vệ những ước mơ, những khát vọng chân chính, biết tin tưởng vào tương lai của cuộc sống, tin tưởng vào hạnh phúc của mình và của mọi người. Và một tình yêu thủy chung son sắt thì bao giờ nổi nhớ nhưng cũng có một điểm dừng – đó là người mình yêu:

*Ở ngoài kia đại dương
Trăm ngàn con sóng đó
Con nào chẳng tới bờ.
Dù muôn vời cách trở
Cuộc đời tuy dài thế
Năm tháng vẫn đi qua
Như biển kia dẫu rộng
Mây vẫn bay về xa*

Xuân Quỳnh ý thức được những vất vả nhọc nhằn trong cuộc hành trình đến với hạnh phúc, nhưng là người có trái tim lớn nên Xuân Quỳnh lại có niềm tin mãnh liệt vào tình yêu. Đây là sức mạnh tình yêu trong thơ Xuân Quỳnh, cái sức mạnh mà chẳng phải tình yêu nào cũng có được – sức mạnh của niềm tin. Tin yêu rồi không phải hết ước mơ, dẫu tận cùng con đường kia là hạnh phúc, và Xuân Quỳnh đã đi hết con đường đó thì chị vẫn ước mơ. Niềm tin trong thơ chị lớn lao bao nhiêu thì ước mơ cũng lớn lao bấy nhiêu:

*Làm sao được tan ra
Thành trăm con sóng nhỏ
Giữa biển lớn tình yêu
Để ngàn năm còn vỗ*

Mơ ước tình yêu là vĩnh cửu, đến mơ ước cũng mang hình bóng của người tình nhân đắm say. Ở đây, thơ Xuân Quỳnh có gì rất gần với *Biển* của Xuân Diệu. Chất đam mê mãnh liệt toát ra từ câu chữ khi Xuân Diệu viết:

*Đã hôn rồi hôn lại
Cho đến mãi muôn đời
Đến tan cả đất trời
Anh mới thôi dào dạt.*

Nhưng Xuân Diệu còn có một ngày sẽ *thôi dào dạt*, còn Xuân Quỳnh thì *ngàn năm còn vỗ*. Vẫn cái chất đam mê mãnh liệt ấy nhưng thêm vào đó là sự lắng đọng suy tư. Tình yêu trong thơ Xuân Quỳnh có thêm chiều sâu của sự hòa nhập tuyệt đối. Như vậy ai dám bảo tình yêu trong thơ Xuân Quỳnh non nớt, giản đơn, ngọt ngào? Tình yêu trong thơ chỉ là nỗi khát khao, sự kiếm tìm đến cái thánh thiện của mình. Tình yêu trong thơ Xuân Quỳnh chất chứa chiều sâu tâm hồn, là tình yêu hạnh phúc với cuộc sống chung. Tình yêu của Xuân Quỳnh cũng là tình yêu sâu lắng của bao người khác đã yêu, đang yêu và sắp yêu.

Đây đủ sắc thái của tâm trạng người đang yêu như nỗi khát khao, niềm đam mê bất tận, nỗi nhớ nhưng cùng sự sôi nổi và suy tư lắng đọng, rồi cả ước mơ, Xuân Quỳnh đã diễn tả thật tinh tế và tài hoa trong bài thơ *Sóng*. Sau này, ta sẽ còn bắt gặp một Xuân Quỳnh tha thiết, một Xuân Quỳnh nồng nàn, một Xuân Quỳnh nhân hậu trong nhiều bài thơ tình nữa, nhưng rõ ràng, ở bài *Sóng*, Xuân Quỳnh đã bộc lộ khá đầy đủ phong cách thơ của mình. Giữa những năm chiến tranh đầy máu lửa, thơ tình Xuân Quỳnh làm người ta tin vào sự sống, tin vào con người hơn nữa. Thơ tình Xuân Quỳnh mang lại khoảng trời tươi mát, kì diệu của tình yêu. Bài thơ *Sóng* đã để lại ấn tượng sâu sắc trong tâm trí người đọc.